

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2003/81

Karar Sayısı : 2007/50

Karar Günü : 17.4.2007

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 09.11.2007-26695

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ordu 1. Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin, Anayasa'nın 10. ve 60. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Evli kalınan sürede tarım sigortalısı kabul edilemeyeceğine dair kurum işleminin iptali ile tarım sigortalılığının tespiti için açılan davada, Mahkeme itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu düşüncesiyle iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun iptali istenilen birinci fıkrasının (b) bendini de içeren 2. maddesi şöyledir:

“Kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın tarımsal faaliyette bulunan kimselerden,

a) 22 yaşını doldurmuş erkekler,

b) 22 yaşını doldurmuş aile reisi kadınlar,

Bu Kanuna göre sigortalı sayılırlar.

Ancak, uygulama tarihinde 50 yaşını dolduran kadınlarla 55 yaşını dolduran erkekler istekleri halinde kapsama alınırlar.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz konusu kuralın, Anayasa'nın 10. ve 60. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İ t z   n n 8. maddesi gereğince Mustafa BUM N, Ha ım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIO LU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TU CU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN ve Fazıl SAĞLAM'ın katılımlarıyla 7.10.2003 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle başvuru kararından sonra 2926 sayılı Yasa'nın 2. maddesi, 24.7.2003 günlü 4956 sayılı Yasa'nın 48. maddesiyle de i tirilmi  olmakla birlikte itiraz konusu kuralın yerel Mahkemedeki davada uygulanacak kural olması nedeniyle, dosyada eksiklik bulunmadığından i in esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, i in esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayarılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği g r   l p d   n ld :

A- Sınırlama Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralı ile sınırlıdır.

Mahkemenin bakmakta olduğu davadaki uyuşmazlık, davacının Kuruma başvurusunun aile reisi olma koşulunu taşımaması nedeniyle reddine ilişkin işlem olduğundan, 17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına  alı anlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine ilişkin esas incelemenin, "... aile reisi ..." ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında itiraz konusu kuralla, aynı koşullarda bağımsız olarak tarımsal faaliyette bulunan kadın ve erkek arasında eşitlik ilkesine aykırı olarak, aile reisi olmayan kadınların kendi adlarına  alı salar dahi Yasa kapsamı dışında tutulmasının Anayasa'ya aykırı olduğu ileri s r lm  tir.

İtiraz konusu kuralla, 2926 sayılı Yasa kapsamında zorunlu sigortalı olmak için diğer aranan koşulların yanında kadınların ayrıca aile reisi olmaları da   ng r lmektedir.

Anayasa'nın 10. maddesinin ikinci fıkrasında "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu e itli in yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür", 60. maddesinde ise, "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar" denilmektedir.

Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir.

Yasa'nın 2. maddesindeki zorunlu sigortalılığın ön koşulu tarımsal faaliyette bulunmaktır. Kadın, anılan faaliyette bulunmuyorsa zorunlu sigortalılıktan söz edilemeyecektir. Tarımsal faaliyette bulunan aile reisi olmayan kadının da, istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerden korunmasının Anayasa'nın 60. maddesinin bir gereği olduğu açıktır.

Erkeklerle aynı koşullardaki kadınlar için ayrıca aile reisi olmanın da aranması, bu koşulu taşımayan kadınlara zorunlu sigortalılıkta sosyal güvenlik hakkını sağlamaması nedeniyle Anayasa'nın 10. maddesinin ikinci fıkrasındaki “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir” hükmüyle de bağdaşmamaktadır.

Bu nedenlerle, 2. maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki “*aile reisi*” ibaresi, Anayasa'nın 10. ve 60. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

VI- SONUÇ

17.10.1983 günlü, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “...aile reisi...” ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 17.4.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Sacit ADALI

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Üye

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Mustafa YILDIRIM

Üye

Üye

Üye

A. Necmi ÖZLER

Serdar ÖZGÜLDÜR

Şevket APALAK

Esas Sayısı : 2003/81
Karar Sayısı : 2007/50

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT